

VARIA

Entraide d'Eglise

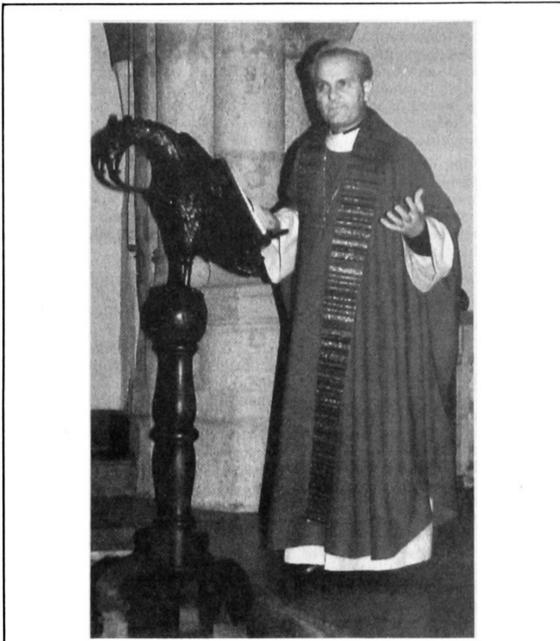
Die Menschen in Banjaluka dürfen nicht vergessen werden

Leider nimmt die Weltöffentlichkeit noch immer keine Notiz von dem, was in Banjaluka geschieht. Wohl weil es zu un bequem ist. Weil kein Politiker sich die Hände verbrennen will. Weil wir uns damit abgefunden haben, daß alles seinen Preis hat. Und daß dieser Preis auch Menschen sein können.

Über Kriegsschauplätze wird täglich berichtet. Von Toten und Verletzten wird geschrieben. Bomben und Granaten werden in Nachrichtenendungen genannt. Und zerstörte Häuser und Industrieanlagen werden gezählt. Und man kann sich des Eindrucks nicht erwehren, daß die Betroffenheit und die Entrüstung nur mit der Zahl der Opfer oder dem Ausmaß der Schäden wachsen.

Was in Tschetschenien geschieht, ist so grauenhaft, daß wir es uns kaum vorstellen können. Was wieder und weiterhin in Bihac geschieht, ist für die betroffenen Menschen eine Hölle und für alle blaubäugigen Politiker und Mochteger-Politiker im Westen eine schallende Ohrfeige. Friedensverträge werden unterschrieben, mit großem Pomp werden die schönsten Sirenentöne verbreitet. Präsidenten und Ex-Präsidenten zeigen sich Seite an Seite mit Kriegsverbrechern. Absichtserklärungen voller schöner Versprechen werden verbreitet und eifrig abgedruckt und geglaubt - und vor Ort geht das Zerstören und Schießen und Morden und Vertreiben weiter. Wie lange denn noch?

Oder muß man annehmen, daß die Menschen noch lange nicht alle gleich sind? Daß ihre Rechte in dem Maß abnehmen als sie weiter von uns entfernt sind? Daß ihre Armut bzw. ihre schwache Wirtschaft...

Bischof Franjo Komarica von Banjaluka war am 1. März 1994 in Luxemburg und feierte mit der Kroatischen Katholischen Mission in der St-Michaels-Kirche einen Gottesdienst. Die Hilferufe des Bischofs mehren sich. Die Katholiken werden nach wie vor brutal aus ihrer Heimat in und um Banjaluka vertrieben, zur Flucht gezwungen. Inzwischen leben die meisten von den Spenden aus dem Ausland, die durch die Caritas verteilt werden.

Spielball aller möglichen politischen Kalküle sind. Sie sollen spüren, daß ihr Schicksal uns nicht gleichgültig läßt. Daß es noch Menschen gibt, die sich um sie sorgen. Sie sollen die wärmende und belebende Tat unserer Solidarität spüren. Und dieses unser Tun möge sich ausbreiten und zu Gerechtigkeit, Freiheit und Frieden stiftendem Handeln werden.

Henri Hamus

Aktioun Brout fir Banjaluka

CCP 29941-65 Aide et Solidarité oder CCP 58389-92 Fondation Cécile Ginter (absetzbar von der Steuer) mit dem Vermerk „Brout fir Banjaluka“

Diözesanpilgerfahrten im Jahre 1995

Für das Jahr 1995 hat die Luxemburger Diözesanpilgerstelle folgende Pilgerfahrten geplant: Pilgerfahrt ins Heilige Land vom 13. bis 22. März; Pilgerfahrt nach Rom und Loreto vom 26. Mai bis 2. Juni; Triduum in Beauraing vom 13. bis 17. Juni; Triduum in Banneux vom 26. bis 30. Juni; Pilgerfahrt nach Kevelaer vom 1. bis 3. Juli; Pilgerfahrt nach Lisieux, Pontmain und Mont St-Michel vom 8. bis 13. Juli; Pilgerfahrt nach Lourdes vom 31. Juli bis 7. August; Pilgerfahrt nach Beauraing am 22. August; Teilnahme an der internationalen Wallfahrt Lourdes Cancer Espérance vom 13. bis 18. September; Pilgerfahrt nach Fatima vom 4. bis 11. Oktober.

Detaillierte Programme sowie Preise werden zur Zeit ausgearbeitet. Anmeldungen zu diesen Pilgerfahrten werden nach einer entsprechenden Mitteilung in der Presse entgegengenommen: Pilgerstelle der Erzdiözese Luxemburg, 25, bd Prince Henri, B.P. 138, L-2011 Luxemburg, Tel. 47 22 77, Fax 46 75 79.

schaftsleistung von vornherein ihre Rechte schmälert?

Oder müssen wir davon ausgehen, daß dem Aggressor auf jeden Fall eine Beute zusteht? Daß brutales Vorgehen, um die selber gesteckten Ziele zu erreichen, auf jeden Fall belohnt wird? Daß sich die Demokratien nur dann energisch wehren, wenn die eigenen Interessen auf dem Spiel stehen?

Wie lange müssen denn noch Menschen leiden und sterben? Wie lange denn wird man ihnen die Wahrheit nicht sagen, daß sie sich ganz allein überlassen sind? Wie

lange denn noch werden Politiker ihr Spiel von Versprechungen und Dementis, von hoffnungstragenden Worten und feigen Handlungen im Angesicht all dieser wehrlosen Menschen treiben?

In Banjaluka leben Menschen, die vor Angst zugrunde gehen. Dort lebt und wirkt ein Bischof, der Hoffnung macht, wo und wie er nur kann. Dort leben und arbeiten Menschen, gleich welcher Nationalität, und helfen anderen unter höchster Lebensgefahr. Sie sollen wissen, daß sie nicht vergessen sind, daß ihre Rechte sehr wohl einen Wert haben, daß sie nicht der

Time-out fir de Fridden

Härgott, éiwige Papp, duurch Dai Jong Jesus Christus an op d'Gebiet vu Maria, der Kinnigin vum Fridden, biede mer Dech em Fridden a Bosnien, an Tschetschenien, am Ruanda, an Israel, an eise Familien an op der ganzer Welt. Amen.

THE GOLDEN BOOK OF LUXEMBOURG

édité par l'Agence Européenne de Communication

Le livre de Madame Myriam Robert-César s'installe définitivement au Grand-Duché! Conceptrice et réalisatrice des GOLDEN BOOKS, elle s'est fait connaître dès 1988 par des publications périodiques pour des organismes officiels tels que l'UNICE (Union des Confédérations des Employeurs et Industries d'Europe - 25 pays), le C.C.R.E. (Conseil des Communes et Régions d'Europe), l'U.A.E. (Union des Anciens Etudiants de l'U.L.B.), etc. ...

L'Imprimerie Saint-Paul est heureuse de vous annoncer la sortie immédiate de

THE GOLDEN BOOK OF LUXEMBOURG 1995

très bien adapté aux besoins de la place: des informations attractives et de haut niveau, des textes signés par de très nombreuses personnalités de tous secteurs et une volonté de promouvoir notre pays!

- Grande beauté de la reliure (couverture en Balacron or sur mousse)
- Qualité exceptionnelle du papier (couché véritable Job ivoire de 170 g)
- Layout aéré et impression de grande qualité (grand format tabloïde 31x24)
- Volume: 144 pages

Tout a été mis en oeuvre pour vous plaire!

Nous vous le proposons en souscription au prix de 1.450 Flux

Commande par virement au CCP 12-12 des Editions Saint-Paul, avec mention de l'ouvrage. Livraison à domicile

DNR-Aktuell

vu 7-8
vun 12-13
an vun 18-19 Auer

eng Stonn voller Neigkeeten, Reportagen an Interviewen
Lokales, Politik, Sport, Kultur a Wirtschaft

Eng KLACK fir eis SPROOCH

D'Lëtzeburger „francophon“?

Eis Äntwert as ouni Kéier a Krammel: Neen! Mir hun zwar e sëllege Leit, déi Franséisch verstinn, an 20% wäerten et och engermoossen éierbar schwätzen; eis Verwaltungssprooch as 95% d'Franséisch; eis Gesetzer a Reglementer müssen esouguer a franséischer Sprooch publizéiert gin... oder mir sin nët „francophon“.

Theater, deem sai Programm Jor fir Jor Stécker, Operen an Operetten a Sproochen offéiert? Hei sief fir d'Jor ower schréfflech bedauert, dat de Festival vu Wolz grad am Kulturjor näischt Lëtzebuergesch um Plang huet (si hoa vläicht nick droa gedocht...).

Wa mir nët „francophon“ sin, wat si mir dann? Mä mir sin ewi d'Dänen, d'Hollänner... an déi Däitsch ganz sécher „germanophon“. Dat daerf een nët mat „däitsch-sproocheg“ verwieselen, och wann Däitschland op englesch „Germany“ heescht... 1941 hun d'Lëtzeburger den Nazi-Preisen dat jo iwregens op eng formidabel Fassong ze verstoe gin.

Solle mir nët léier soen, de Lëtzeburger wir „multiphon“, oder méi héichgetréppelt ausgedréckt: polyglott! Eis „Polyglottie“ („Polyglott-heit“ wir heiansdo besser) as e Kärschéck fir „eist“ Kulturjor... an eis Sprooch as mat Sécherheit déi absolut Mët vun dem Haapt-Kulturelement. Dat war si ower ewill virdrun... an dat soll och esou bliwen. Och 1996 an duerno! L.R.

An eegener Saach...

No laanger - ze laanger! - Zäit laut haut nees d'Klack vun der Actioun Lëtzebuergesch. Weivill Méint huet ee kee Gebimmels, jo emol kee Gepénks méi vun hir héieren. Dat hat verschidden Ursachen. Mam neie Joer huet de Comité sech eng Reinei Virsätz geholl an esou och decidéiert, fir d'Klack nees regelméissig de leschte Samschdeg am Mount an deenen drai gréisste Lëtzeburger Zeitung lauden ze loossen.

huet de Comité esou festgeluegt: 25. Februar: Fuesend a Faaschtenzäit 25. März: Eis Sprooch an d'Ouschterzäit 29. Abrëll: Eis Sprooch, d'Fréijor an d'Oktav 27. Mee: „Et wor esou em Päischten“... 24. Juni: Eis Sprooch an de Summer

Redactionns-Schluss: 14 Deeg virdrun! Jiddereen, deen zu dem engen oder aneren Thema eppes schreibe wëllt, dee soll dat eraschécken un d'Actioun Lëtzebuergesch, Postkëscht 98, L-2010 Lëtzebuerg. Mir se merci fir all Mataarbecht, a mir hoffen, dat mir iwert deen do Wee eise Mëmbere an deene ville Frënn vun der AL entgéintomme kënnen. Heiansdo as e „Bic“ am Grapp méi wichteg ewi en „Humpesgespräch“! (C.B.)

ACTIOUN LËTZEBUERGESCH EIS SPROOCH

Adressen: Bredewe, 21 L-1917 Lëtzebuerg Postkëscht 98 L-2010 Telephone 47 06 12 Fax 22 24 90 & 45 83 89 Cotisation/Mëmbler: 500 Franc d'Jor Postscheck: 6644-48

Redaction fir d'ë „Klack“ Claude Bache René Müller Lex Roth Robert Guida Milly Thill

Redaction fir d'Klack N. 10 (25. Februar) mir an ... Dir!

Wat froen d'Touristen iwwert eis Sprooch?

An der gudder Saison wibbel et vun Touristen an eiser Stad an duurch d'Land. Si verwonne sech absäns iwwer eis Stroossenimm, Reklammen a Menuën a franséischer Sprooch, an haaptsächlech d'Fransouse begräifen nët, firwat eis Zeidonge meeschtens an däitscher Sprooch gedréckt sin. Dobai spëtze se ganz intresséiert d'Oueren, wann se d'Lëtzeburger an enger Sprooch schwätzen héieren, déi se glatt nët verstinn.

an et muss een hinnen auserneelen, dat d'Wuurzele vun eiser Sprooch déif bis op d'Westfranke gräifen, déi sech an der Zäit vun der Völkerwanderung an eise Gebidder niddergelooen, d'Keltisch an d'Latäin vun de Réimer op d'Sait gedréckt an hiren Dialekt agelouert hun. Dierfist hun déi salesch Franken, déi sech no joerhonnertelaangem Emwee duurch Frankräich, erem un der Musel niddergelooen hun, eiser Mondaart hire franséischen Aschlag hin. Duerfist gëtt dacks ganz einfach (?) behaapt, eis Sprooch wir e „westmoselfränkischen Dialekt“.

vun deer klenger Natioun, déi zënter laanger Zäit téschent zwéi groussen Nopere wunnt, déi an dat vun hinnen uegholl huet, mä dat déi Natioun eng sproochlech a kulturell Eegestännegkeet entwéckelt huet. Doraus as de groussen Deel vun eiser Lëtzeburger Identitéit entstanen, déi mir hautdsdaags bewiese kënnen, an zwar mat enger eegener Litteratur, mat nationale a kosmopoliteschem Geescht a Sproochgefill, énnert der Devise „Mir wëlle bleiwe wat mir sin“, géint keen a géint näischt, fir eis Fräihéit als Lëtzeburger.

„Wat as dat fir eng Sprooch?“ froen si ganz virwëtzeg hire Guide. Deen huet et dann nët esou licht si z'iwwertzege, dat et eis eege Sprooch as, nët Däitsch, och eis franséisch, mä Lëtzebuergesch, dat et eis Mammesprooch as, déi (awer eréischt) 1984 duurch Parlamentsbeschluss zu eiser Nationalsprooch erhuewe gin as.

Ofgesi vun deser komplizierter Explikation muss een den Touristen awer klormachen, dat d'Lëtzebuergesch vun Mëttelelter un op vill Fassongen e romanesche Schotz matkrit huet (Schoulwiesen, Friem-Herrschaften, Administration). Esou as d'Lëtzebuergesch d'Sprooch vun de Lëtzeburger gin, Mat gi sech déi meeschten Touristen nët zefridden. Si buere weider,

Mat der éischter Stroph vun „Feirown“ kann een dann den Touriste bewiese, dat eis Sprooch och e schéine Klank huet, dee si begeeschtert. E spontanen, decken Applaus verréit engem dann émmen, dat si begraff hun a mat eis d'accord sin, dat d'Lëtzebuergesch déi eege Sprooch vun Lëtzeburger Vollek as. Milly Thill

Eis Miseler Sprooch

Mir Lëtzeburger sin alleguer houfreg op eis Sproochekennmesser, a bal jiddereen vun äis schwätzt op d'mannst drai Sproochen: Lëtzebuergesch, Däitsch a Franséisch.

der an der Miseler Sprooch; d'Grenz läit ongeféier am Streech Eenen, Wormer an Ohn.

Am Fong misst een elo „fennef Sprooch“ soen, well nieft Däitsch a Franséisch schwätze mir Lëtzeburger eist Duerchschnitts-Lëtzebuergesch, e regionaal Lëtzebuergesch, also z. B. Miseler, an esouguer eist Duerf-Lëtzebuergesch.

An der Miseler Sprooch fanne mer och fränkesch Elementer erem. Et gouf émmen verzéit, dat, wat mir schwätzen, dat wir Rhäinfränkesch. Méi genee as den Ausdrock „Muselfränkesch“. Dierfist hu mer dann nach Reschter vun de Kelten hirer Sprooch, mei vun de Réimer hirer, an am Süden esouguer Elementer aus dem allemannesche Gebitt. Mir leie mat eise Miseler also an der Mët, téschent Allemannen a Ripuarier, vu Süden no Norde gesin, an téschent westlechen an östlechen Aflëss.

Et gët da verschidden Ausdréck, déi een hei op der Musel fënn, a wou de Friemen den éischten Ament e bësse verwonnert lauschert, wann hien se héiert:

Vun der Miseler Sprooch kann ee soen, dat si am Raum téschent der Syr an der Musel geschwat gët. De Robert Bruch an de Fernand Hoffmann soen: „Miseler gët do geschwat, wou en d'Wieder“ méid, Brouder, keefen (käfen), Herrscht a Korref“ héiert. Et gët elo iewel och nach Ennerschee-

D'Musel spillt eng zentral Roll, och an der Geschicht vun eiser Sprooch. Mir fanne duerfir an der Miseler Sprooch all déi Aflëss aus allen Directionen erem. René Muller

Eis SPROOCH um DNR wéides-fréides, no 11 Auer

D'Sprooch am „frieme“ Land

Si as dat grousst Problem, mat deem d'Leit, déi vu ronderëm bei äis schafte kommen, nët esou richtig fäerdeg gin. Ons geet et am Ausland dselwecht, a mir fanne dat normal.

Mä grad esou klor muss et fir äis sin, dat d'Ländche keng Schlaraffeninsel as a bleift, wa mer keng Aarbechtskraaft méi aus der Friemt kréien. laanscht déi Tatsaach kënnst och ken. Mä! A kengem anere Land get et 30% Auslänner! A keen anere wëll mir selwer muss dee Problem léisen.

Mä hei am Ländche si bal en Drettel vun de Leit Auslänner... an do läit d'Kromm an der Heck! A wéi huele mer se do nees eraus?! 't gët humen ee Wee: mer „musse mat Versteedsmech siche, eng Léisung ze fannen, déi den auslännesche Matbierger d'Méiglechkeet gët, fir sech méi séier un eis Gewunnechten a Gebraicher ze gewinne. Do as eis Sprooch déi beschte Bréck, well an hir läit ganz déif bannen an den Urspronk vun eise Volleks- a Staatswesen. Iwwer déi Bréck geet een, wann een äis wëllt verstoen! Dat as bei all Vollek esou, an en esou enger einfacher Tatsaach stéisst do och kee Mënsch sech; woufir soll et hei bei äis anesch sin!

Wéi as et dann am leschten Drettel vun 19. Jorhonnert am Minett, mat de Galerien an op de Schmelzen, mat den Héichwien a Walzwierker gang? An de Süde vun Land koume Wäle un eis Gewunnechten a Aarbechter aus ganz Europa, déi meescht aus Italien. Do gouf et nët néme Schwirrekeete fir déi Leit énnendaach ze kréien; et koumen eng Schwadroun vun onbekannte Problemer op d'Südmengem duer... richtig auslännesch „Inselen“ sin entstan, an deenen émmen eng friem Sprooch de Magnéit war, deen alles uegez un zesummegehal huet. - Dacks war et fir d'Lëtzeburger a fir déi friem Aarbechter net licht, fir eng Harmonie mat anere Mentalitéiten a Liewensopfaassongen ze fannen.

Lo gët awer schon an eise Primärschoule Franséisch an Däitsch geklert; d'Englescht as och ganz gutt ennerwee, an dat as alt erem dee groussen Ennerscheid téschent eise Land an anere Länner, och d'Ursaach, dat de Lëtzeburger souzoeo vun Charakter hier, vun Haus aus, dem Auslänner frëndlech entgéint kënn. Hie schwätzt mat him a sénger (friemer) Sprooch, mä dat heescht nët, dat hie séng eegen dofir wëllt ogin. - De Contraire as de Fall: hie baut se op. He schafft drun, si as jo séng National-sprooch.

Generatiounen hu misse an d'Zäit goen, bis dee knubbele Wee glatgehhuwelt war. Mä d'Aarbecht huet floréiert an d'ganz Land huet dervunner profitéiert: am Süde gouf d'Basis fir dem Land sai Wuelstand geluegt. Vill Auslänner hu matgeholl se leen.

De Bewäis, dat si dat wirkleech as, stung den 10. Oktober 1941 als Lëtzeburger Äntwert am Gauleiter Gustav Simon sénger „Personenstandsaufnahme“!

D'Zäit an d'Joren hun d'Familien ennernee vermëscht, an haut sin d'Kanner an d'Kandskanner Lëtzeburger... a si sin et aus dem Haerz eraus.

Mat sénger Sprooch huet d'Ländche sech an deer schwierster Zäit, déi et je huet misse duurchmaachen, dat schéinst Monument a sénger Geschicht gebaut. Mat hir hu mir äis gewiert, d'Sprooch war eis Stäip, eis Kraaft.

Haut si mir amgang, dat neit Europa opzebauen, mä do entstin erem aner Komplikatiounen. Do geet et zeguderlescht em dem Ländche séng Eegestännegkeet! Wann dodu gerippt, geréckelt a gehumert get, amplaz verstänneg drun ze feilen an ze poléieren, ...da gët et branzeleg!

siuda robert

Lëtzebuergesch schreibe léieren Eis Actioun-Lëtzebuergesch offéiert de Gemengen, de Veräiner oder Gruppe vun op d'mannst 25 Leit d'Organisation vu Schreif-Coure fir eis Sprooch. Dir organiséiert; mir stellen Iech Léiermeeschteren a Material; e Cours bestee aus 6 Sëtzeunge vun 1 1/2 Stonn. Kontakt: iwer eisen Telephone oder de Fax: mir ruffen erem, fir äis mat Iech eenszemaachen.